

HÍRSZERZÉS ÉS ELHÁRÍTÁS: AZ OSZTRÁK-MAGYAR KATONAI TITKOSSZOLGÁLAT TEVÉKENYSÉGE AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN

Egy katonai intézmény történetét vizsgálom intézménytörténeti, hivataltörténeti szempontok alapján. Az Evidenzbureau az osztrák-(magyar) katonai hírszerzés és elhárítás központi irodája volt 1850 és 1919 között, és a közös császári és királyi haderő vezérkarának egyik részlegeként, osztályaként funkcionált. Ennek a hivatalnak a története, szervezete, felépítése, működése, hatásköre a magyar (had)történeti szakirodalomban nem közismert, ezért is érdemes történetét a rendelkezésre álló források alapján behatóan feltárni és megvizsgálni.

Az Evidenzbureau egyszerre volt klasszikus katonai titkoszolgalat és az idegen haderők szervezetéről, felépítéséről és működéséről információkat gyűjtő és azt elemző szervezet. Békeidőben a hangsúly az utóbbi tevékenységre helyeződött, sőt, bizonyos években egyáltalán nem folytatott titkos hírszerző tevékenységet. Az első világháború kitörése után az Evidenzbureau betagozódott a haderő-főparancsnokság (Armeoberkommando) kötelékébe, tevékenységi köre, személyi állománya és ezzel párhuzamosan költségvetése is nagymértékben kibővült: az AOK Nachrichtenabteilung (AOK Nabt) képezte az első világháború alatt a teljes katonai hírszerzés és elhárítás központját. A legfontosabb funkciót a hírszerzőcsoport és a rejtjelcsoport látta el, mivel az általuk szerzett információk alapján döntött a legfelsőbb katonai vezetés a legfontosabb stratégiai kérdésekben. A Nabt tehát egyfajta döntés-előkészítő funkciót is ellátott, de legalább ilyen fontos volt, hogy ellenőrizze az AOK döntéseinek végrehajtását. Ezt a funkciót a Monarchia

országi, illetve az elfoglalt területeken felállított hírszerző állomások és az ott szolgálatot teljesítő mintegy 2500 tiszt és hivatalnok révén valósította meg.

Az első világháború folyamán az információszerzés elsődleges forrásává egyértelműen a telefonok és távírók lehallgatása, a rejtjelezett küldemények megfejtése vált. Ezért kulcsfontosságú volt a rádióadások és telefonvonalak lehallgatása, valamint az, hogy ki irányítja, ki felügyeli ezt a területet.

Szabó Szilárd